

PROBLEMATICA INCRIMINĂRII PENALE A FAPTELOR DE PRELUARE FORȚATĂ A ÎNTREPRINDERII

Vladislav SCHIBIN,
doctorand, Institutul de Cercetări Juridice și Politice, AȘM

SUMMARY

The article is devoted to preliminary study of peculiarities of the facts aiming control takeover of the enterprise's management, assets and patrimony, its procedural issues and exposure of views about criminal qualification according to criminal law of Republic of Moldova.

Keywords: forced takeover, factory, enterprise, swindle, raider

REZUMAT

Articolul este dedicat studierii preliminare a particularităților faptelor care vizează preluarea controlului asupra conducerii, activelor, patrimoniului întreprinderii ca entitate juridică, precum și cercetării aspectelor determinative ale procedurii și expunerii opiniilor asupra calificării acțiunilor în baza legislației penale a Republicii Moldova.

Cuvinte-cheie: preluare forțată, întreprindere, afacere, escrocherie, raider

Introducere. Republica Moldova, de rînd cu alte state din Europa de Est, precum Ucraina sau Federația Rusă, aflîndu-se într-un proces prelungit de tranziție la economia de piață și unde institutul proprietății private încă nu a obținut un nivel suficient de înalt de protecție legală și respect social, actualmente se confruntă cu fenomenul de devalizare în sectorul afacerilor. Întreprinderi de stat, dar mai cu seamă întreprinderi cu capital privat sau mixt, devin tot mai des ținta unor atacuri care au ca finalitate schimbarea subiecților de control asupra afacerii. Acest fenomen încalcă grav securitatea raporturilor juridice comerciale, implică nesiguranță în economia națională și determină reducerea investițiilor străine.

În ultimii cinci ani, opinia publică este bulversată periodic de informații parvenite de la instituții de stat, de la acționari sau administratori ai întreprinderilor privind existența tentativelor, dar și a reușitelor schimbării titularilor controlului asupra unor afaceri. Deseori, atît Statul, cît și societatea civilă ridică semne de întrebare asupra caracterului legal al unor astfel de fapte. Așadar, se impune necesitatea stringentă de a soluționa cel puțin teoretic aceste aspecte.

În cadrul lucrării este urmărit scopul analizei particularităților

faptelor de preluare forțată a controlului asupra întreprinderii ca entitate juridică de sine stătătoare și relevanța calificării penale a unor astfel de fapte.

Metode aplicate și materiale utilizate. În cadrul elaborării studiului au fost aplicate metodele: de analiză, sinteză, istorică, comparativă. A fost utilizat cadrul normativ din Republica Moldova, Ucraina, Federația Rusă, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, studii ale centrelor de analiză, experților, savanților în domeniu.

Rezultate și discuții. În vara anului 2011, în instituțiile mass-media din Republica Moldova s-au perindat comunicatele privind unele tentative de preluare frauduloasă a unor pachete de acțiuni a trei instituții financiare de top din sistemul bancar național și a două principale companii de asigurări din țară. Fenomenul a fost denumit convențional drept „atacuri raider”. Însuși prim-ministrul de la acel moment, Vladimir Filat, a utilizat în dialogul cu presa acest termen, vorbind despre existența unor probleme cu impact macroeconomic, produs în sectorul financiar-bancar [1]. Juriștii și unii deputați au evitat utilizarea noțiunii de *atacuri raider*, vorbind despre comiterea unor *escrocherii în proporții deosebit de mari*, noțiune cu care de altfel operează Codul penal.

De la acel moment, la nivel național, noțiunea de atac raider, deși nu a ajuns să fie legiferată, s-a strecurat totuși ca un fir roșu în toate sferile vieții publice și private, în practica uzuală, în comunicatele de presă, în susținerile părților pe marginea examinării unor litigii civile sau a cauzelor penale. Astfel, s-a ajuns utilizarea acestui termen pentru desemnarea: ocupării unor funcții publice, a exercitării dreptului legal de ipotecă, a încasării unor sume bănești, a aplicării măsurilor de asigurare a acțiunii sau chiar în cazul vînzării silite a unor vite.

Termenul de *atac raider*, de altfel ca și practica efectuării sale, se pare că a fost preluat din uzul comercial-juridic al Federației Ruse, unde așa-zisele „рейдерские захваты” sînt la ordinea zilei, ca o practică constantă încă din anii '90 ai secolului trecut, iar termenul fiind preluat la rîndul său din vocabularul englez. Astfel, în Marea Britanie, în secolul XVII, prin „raider” erau desemnate vasele militare maritime, care de sine stătător îndeplineau diferite sarcini militare, exprimate, de obicei, în distrugerea vaselor comerciale străine [2, p. 3].

În sens juridico-economic, noțiunea de *raider* s-a înrădăcinat în SUA, unde, în anii 1920-1930, prin aceasta se înțelegea achiziționarea de succes a pachetului de acțiuni

de control, de cele mai multe ori în contrapunere cu poziția administrației și a unei părți din acționarii întreprinderii, iar ulterior reorganizarea și vânzarea întreprinderii cu obținere de profit [3, p. 3].

În SUA, la moment, în calitate de raider este denumită partea care atacă în cadrul procedurilor de fuziune a întreprinderilor (mergers & acquisitions). Persoanele care efectuează procedura raiderului la comandă se numesc *raideri*. În Occident nu există o careva conotație criminală în această noțiune, în măsura în care ea reprezintă în sine un gen de afacere juridică cu un înalt grad de inteligență. În SUA, raiderul reprezintă o formă normală de dezvoltare a afacerii, formă de reorganizare a unei persoane juridice din contul fuzionării sau contopirii sale cu o altă persoană juridică. Nu există o atitudine de neîncredere față de acest proces. Procedura se realizează în scopul dezvoltării luptei concurențiale, acaparării pieței de desfacere, obținerii unor noi produse, care pot cucerii piața doar prin promovarea din partea unei companii puternice, vertical consolidate [4, p. 17]. Aceasta în condițiile în care, în SUA, dezvoltarea relațiilor economiei de piață încă în prima jumătate a secolului trecut a generat apariția și consolidarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare instantanee a întreprinderilor, în cadrul burselor, în baza cotelor participative (acțiunilor).

Aspectul contradictoriu în sens legal al atacurilor de tip raider este învederat apriori în statele blocului ex-sovietic, unde, odată cu destrămarea Uniunii Sovietice, consolidarea statalității independente și trecerea de la economia planificată la cea de piață, mediul de afaceri a trecut prin variate provocări, în primul rând prin acțiuni îndreptate spre preluarea controlului asupra afacerilor. În acest sens, autorii ruși V. Alioșin și E. Jolobov caracterizează atacurile de tip raider drept cumul unic de infracțiuni

etapizate, care atentează la diferite grupuri de relații sociale și practic reprezintă metoda de obținere a controlului asupra activității economice a subiectului antreprenoriatului în scopul obținerii patrimoniului său [5, p. 44].

Conceptual nu sîntem de acord cu scopul indicat, avînd în vedere că practica denotă posibilitatea urmăririi și altor finalități în cazul inițierii faptelor de atac de tip raider, pe care le vom dezvălui pe parcurs.

Autorul Z. Tarhanova, definește fenomenul raider prin caracterizarea subiectului nemijlocit ca fiind un profesionist angajat, care utilizează metode criminale de acaparare a proprietății străine, și anume prin: falsificare de acte și de hotărîri judecătorești, distrugerea registrului etc., ce oferă posibilitatea de a prelua pachetul de control al acțiunilor, activele, mărfurile, valorile patrimoniale mobile [6, p. 10].

Macroeconomistul rus M. Deleaghin consideră că fenomenul raider reprezintă preluarea ilegală și dușmănoasă a afacerii prin intermediul unui conflict de afaceri special inițiat, pe cînd specialistul din domeniul finanțelor, Gherman Gref, este de părere că există raider legal, care presupune redistribuirea proprietății în mod legal în beneficiul proprietarilor cu abilități de administrare mai eficiente [7, p. 3].

Diferențierea fenomenului atacurilor de tip raider în sensurile larg și îngust ale cuvîntului, așa precum acest fenomen există în realitate, a fost propusă de cercetătoarea E. Bogatova. Aceasta consideră că, în general, astfel de atacuri sînt indispensabil legate de acțiuni și procese dușmănoase vizavi de proprietarii de bază ai întreprinderii, în scopul obținerii controlului asupra afacerii. Sensul larg al termenului presupune atacul agresiv asupra companiei în scopul preluării afacerii sau a unei părți a acesteia, deci cu obținerea contro-

lului asupra afacerii contrar voinței proprietarilor. Sensul îngust al cuvîntului presupune același fapt, însă prin utilizarea metodelor criminale [8, p. 27].

Julia Timoșenko și Serghei Mișcenko, la acel moment deputați în Rada Ucrainei, în cadrul inițierii proiectului de lege „privind introducerea modificărilor și completărilor la unele acte legislative ale Ucrainei privitor la stabilirea răspunderii penale pentru acapararea întreprinderilor (raider)” din anul 2007, au definit atacul raider ca fiind comanda și/sau organizarea atacării asupra întreprinderii, instituției, organizației în scopul preluării acesteia, fapt care a condus la încălcarea activității ei normale, precum și atacarea întreprinderii, instituției, organizației în scopul preluării acesteia, realizată de un grup organizat [9, p. 2]. În acest sens, expunem considerațiunea că autorii indicați limitează semnificativ cercul de acțiuni pentru care raiderii ar putea fi trași la răspundere penală.

Cercetătorul V. Ursu din cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI constată că termenul *raider* se aplică în vederea descrierii absorbției companiilor, fie a preluării proprietății străine, petrecute cu un anumit volum de încălcări ale legislației, inclusiv ale celei penale [10, p. 5].

Doctrina britanică mai operează cu noțiunea de „raider corporativ”, prin care urmează a înțelege practica desfășurării înglobării neprietenoase a companiilor în scopul obținerii controlului asupra activității acestora sau a revinzării în scopul obținerii profitului [11].

S. Kușnirenko înțelege prin termenul *atac raider* activitatea infracțională îndreptată spre organizarea și înfăptuirea preluărilor corporative. Preluarea corporativă, la rîndul său, se caracterizează a fi sustragerea pachetului de acțiuni/participațiuni ale societății, comisă prin înșelăciune, în scopul obținerii

poziției dominante în cadrul întreprinderii și a posibilității de a influența activ adoptarea hotărârilor, fie în scopul eliminării ulterioare a activelor societății [12, p. 121].

Iar A. Grigoriev stabilește esența fenomenului raider, din punctul de vedere al legii penale, drept comiterea acțiunilor îndreptate împotriva voinței proprietarului privind modificarea dreptului de proprietate asupra patrimoniului întreprinderii și a dreptului de gestionare a acestuia [13, p. 4].

Potrivit experților Centrului analitic independent "Expert-Grup", în vederea desemnării fenomenului menționat, sînt recomandați termenii: "sechestrare corporativă", "raid corporativ" sau "devalizare a întreprinderii", în cazul în care se vorbește despre o preluare forțată a unei companii sau părți din aceasta, depășind limitele legalității, și de "preluare ostilă" atunci cînd preluarea are loc în limitele legii [14, p. 2].

Ne exprimăm dezacordul cu primul termen menționat, din considerentul că acesta nu exprimă sensul preconizat și condiționează posibilitatea inducerii în eroare privind măsura sechestrului, aplicată în calitate de operațiune procedurală legală de asigurare a unor eventuale pretenții de ordin material în cadrul procedurii civile, penale, execuționale etc.

De asemenea, nu susținem nici noțiunea de "raid corporativ", pentru următoarele motive: potrivit DEX-ului, noțiunea de "raid" are semnificație dublă: „incursiune rapidă, întreprinsă de o unitate militară; acțiune de control a activității unor întreprinderi sau a unor organe executive, efectuate de reprezentanții obștești” [15]. În acest sens, faptele care vizează preluarea controlului asupra întreprinderii de cele mai dese ori manifestă o durată în timp, fiind practic imposibilă preluarea rapidă, fapt generat de aspectele procedurale ale efectuării înregistrărilor de stat, a preluării

bunurilor, a preluării actelor etc. În al doilea rînd, controlul asupra întreprinderii nu este exercitat de către careva reprezentanți obștești. De asemenea, este nepotrivită și noțiunea de "corporativ", care ar presupune o activitate ce vizează o corporație, or, obiect al preluărilor forțate poate fi o întreprindere cît de mică, chiar cu fondator și asociat unic.

Totodată, considerăm a avea un caracter destul de întemeiat noțiunile de "devalizare a întreprinderii" în sensul de jaf al acesteia, luată ca complex patrimonial unic, noțiune folosită în Codul civil, precum și noțiunea de "preluare ostilă", ca variantă opusă a noțiunii de "preluare amicală", atunci cînd proprietarii convin asupra înstrăinării benevole a întreprinderii.

Anume forma de preluare amicală a întreprinderii este cea mai răspîndită formă de dezvoltare a afacerilor în statele cu economie de piață, avînd la bază materializarea principiului civil al libertății contractuale. În literatura americană astfel de tranzacții sînt denumite convențional "mergers and acquisitions".

Un bun exemplu, în acest sens, care a avut loc în Republica Moldova în iulie 2014, a fost tranzacția de achiziție din partea SRL "Ducates Grup", ce administrează rețeaua de magazine "Linella", a pachetului majoritar de participațiuni al ÎCS "Unimarket Discount" SRL, ce administra rețeaua de magazine "Unimarket", și punerea sub gestiune a acesteia la "Moldretail Group" SRL, pe care aceeași SRL "Ducates Grup" a fondat-o [16].

Apreciem necesitatea de a utiliza noțiunea de "preluare a întreprinderii", și nu de "preluare a afacerii", din considerentul că anume deținerea puterii decizionale în cadrul întreprinderii concrete oferă posibilitatea legală de administrare a patrimoniului acesteia, care include (pe exemplul unei rețele de magazine): bunuri imobile și mo-

bile, după caz raporturi stabilite cu locatorii asupra imobilelor aflate în proces de producție, rețea stabilită de conexiune, depozitare, desfacere a mărfurilor, un potențial stabilit al clientelei și al vînzătorilor de marfă, personal angajat, un stil al activității care poate servi obiectul unei franchize, dreptul la brand, logou, drepturi de autor etc. Totodată, nu este exclusă preluarea afacerii fără a fi preluată întreprinderea, și anume ca rezultat al fondării și dezvoltării propriei întreprinderi în același domeniu, pe seama oferirii unor servicii/bunuri de calitate mai înaltă/preț redus, majoritatea cumpărătorilor să fie astfel ademiniți și în așa mod, în baza unor relații absolut legale, bazate pe libera concurență de piață, să fie preluată afacerea, fără a fi vizată întreprinderea concurentă inițială.

O altă situație se identifică în cazul în care există doritori de a prelua afacerea prin stăpînirea controlului asupra întreprinderii gestionate și are o infrastructură dezvoltată, însă proprietarii acesteia nu doresc o astfel de înstrăinare. Anume în atare situație vorbim despre preluarea forțată a întreprinderii, pe care o echivalăm cu noțiunea de *atac de tip raider*.

Preluarea forțată a întreprinderii poate îmbrăca una din 3 forme: de tip negru, de tip cenușiu, de tip alb. În funcție de aceste tipuri, punem în discuție rezonabilitatea incriminării faptelor.

Preluarea forțată a întreprinderii *de tip alb* se caracterizează prin specificul său prezumat a fi legal pînă la proba contrarie, al acțiunilor cînd, deși proprietarii (acționarii) întreprinderii nu doresc, ei sînt lipsiți de această proprietate. De cele mai dese ori vorbim despre preluarea forțată de tip alb în cazurile unor executări silite. În unele cazuri are loc preluarea activelor întreprinderii, în care și consta interesul, iar în altele poate avea loc preluarea juridică a conducerii întreprinderii prin înregistrarea dreptului de pro-

prietate asupra acțiunilor (SA) sau participațiunilor (SRL), cu obținerea puterii decizionale.

Un exemplu în acest sens este cazul întreprinderii SA "Combinatul de produse cerealiere din Chișinău", activele căreia, și anume 63 de construcții cu suprafața totală de 37 251, 7 m², situate în mun. Chișinău, au fost preluate. Și anume, bunurile imobile menționate au servit drept obiect al contractului de gaj, încheiat între SA "Combinatul de produse cerealiere din Chișinău" și BC "Mobiasbanca-Gruppe Societe Generale" SA drept garanție a rambursării unor credite impunătoare contractate între aceleași părți. Ca urmare a neexecutării corespunzătoare a obligației de restituire a creditelor și dobânzilor, datoria a crescut semnificativ și de pe seama dobânzilor de întârziere și a penalităților. Datoriile au fost cesionate în bază de contract al cesiunii creanțelor către mai multe companii. Prin hotărârea Judecătoriei Strășeni, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău, s-a dispus încasarea de la SA "Combinatul de produse cerealiere Chișinău" în beneficiul SA "Avicola Bucovăț" a unei sume bănești care depășește valoarea estimată a bunurilor gajate. Ulterior, după înregistrarea în Registrul bunurilor imobile a preavizului de exercitare a dreptului de gaj, la cererea creditorului, prin ordonanța Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău, menținută de Curtea de Apel Chișinău, s-a dispus transmiterea silită în posesie a bunurilor gajate în posesiunea SA "Avicola Bucovăț". Consiliul SA "Combinatul de produse cerealiere Chișinău" a întocmit un act cu privire la transmiterea activelor creditorului SA "Avicola Bucovăț". Iar această din urmă societate a înstrăinat bunurile imobile în baza unui contract de vânzare-cumpărare unei companii terțe [17].

Preluarea forțată a controlului asupra întreprinderii poate apărea nu din dorința de a prelua nemij-

locit întreprinderea, ci ca o măsură de asigurare. În acest sens aducem exemplul următor: SA "Termoelectrica" a acumulat o datorie semnificativă față de SA "Moldova-Gaz" pentru gazul natural furnizat. Ca rezultat al emiterii hotărârilor judecătorești de încasare a sumelor bănești și al intentării procedurii de executare la cererea creditorului, mai mulți executori judecătorești au aplicat măsuri de asigurare sub forma interdicțiilor de înstrăinare a mijloacelor bănești din conturile bancare deținute de debitorul SA "Termoelectrica". Astfel, în continuare, furnizorul de agent termic în mun. Chișinău, SA "Termoelectrica", în luarea deciziilor legate de efectuarea oricăror plăți este legat de voința creditorului SA "Moldova-Gaz", doar cu acordul căruia au loc achitări. Astfel, deși preluarea efectivă a întreprinderii nu s-a produs, însă creditorul, în virtutea dreptului de a-și proteja creanțele în temeiul art. 598 din Codul civil, controlează activitatea financiară a întreprinderii debitoare [18].

Acestea, cât și alte categorii de acțiuni exercitate în mod legal întru realizarea drepturilor și obligațiilor civile, nu pot servi drept obiect al incriminării potrivit Codului penal, fiind rapoarturi juridice civile generale.

În altă ordine de idei, dacă are loc încălcarea normelor de drept civil și de drept administrativ, sîntem în prezența tipului *cenușiu* al preluării forțate a întreprinderii. În sfera bancară, avînd în vedere importanța capacității de plată a fiecărei instituții financiare pentru randamentul economic general, Băncii Naționale a Moldovei îi revine un rol de supraveghetor cu atribuții speciale de suspendare a operațiunilor, în special a operațiunilor de înregistrare a modificărilor în registrele de evidență ale acționarilor băncilor comerciale. Restricțiile posibile a fi impuse avînd natură administrativă, sînt pasibile contestării în ordinea stabilită de lege. Anume în

sfera dată identificăm cel mai des tipul *cenușiu* al preluărilor, datorate încălcării dreptului la preemțiune a înstrăinării acțiunilor/participațiunilor, a încălcării drepturilor altor acționari de a participa la votare, a încălcării actelor statutare ale întreprinderii sau a actelor cu caracter administrativ, emise în domeniu de autoritățile de specialitate, precum este Banca Națională a Moldovei. Cele mai răspîndite în acest sens sînt două modalități: 1) consolidarea treptată a acțiunilor dispersate în pachete care permit influențarea/blocarea deciziilor și 2) anunțarea publică a unei oferte de achiziție la preț ce depășește nivelul de piață al unui pachet de acțiuni suficient de mare, care ulterior să permită blocarea luării deciziilor, astfel încît alți acționari să fie constrînși să-și vîndă acțiunile.

Nu este exclusă, în acest sens, nici implicarea directă a administrației întreprinderii în fapta frauduloasă, manifestată prin reducerea intenționată a valorii de piață a întreprinderii și achiziționarea activelor acesteia de către managementul executiv. Remarcabilă în acest sens este cauza *Sovtransavto Holding contra Ucrainei (decizia din 25 iulie 2002)* [19], examinată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în care Curtea a constatat încălcarea dreptului reclamantului Sovtransvto-Holding la proprietate, inclusiv din considerentele că administrația Sovtransavto-Lugansk, în cadrul căreia Sovtransavto Holding era acționar cu cota de 49% din capital, a efectuat ilegal o emisiune suplimentară de acțiuni, prin care a diminuat cota de acțiuni a Sovtransavto-Holding pînă la 20,7%, și mai mult – a înstrăinat activele Sovtransavto-Lugansk unor companii apropiate, lichidînd-o pe aceasta din urmă. În condițiile în care autoritățile de stat ale Ucrainei au tolerat și au condiționat preluarea de la Sovtransavto-Holding a dreptului său patrimonial și de control asupra activelor și a întreprin-

derii Sovtransavto-Lugansk, Statul a fost condamnat pentru încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, fiind la caz o faptă de preluare forțată și ilegală a întreprinderii, necondamnabilă penal.

Scopul preluării, în acest sens, ar putea consta atât în stabilirea controlului integral asupra întreprinderii în vederea schimbării managementului, cât și în crearea condițiilor în care administrația, managementul întreprinderii, dar și acționarii majoritari să fie nevoiți să plătească sume mari pentru răscumpărarea acțiunilor care au căzut victime ale preluării.

În altă ordine de idei sînt incriminate și urmează a fi condamnate penal faptele de preluare forțată a întreprinderii de tipul *negru*. În acest sens, avînd în vedere natura extrem de vastă a acțiunilor prin care se contribuie și prin care se săvîrșesc faptele de preluare a întreprinderii, apreciem a fi imposibilă incriminarea faptelor în una sau două norme din Codul penal cu o denumire expresă, precum există unele opinii în acest sens. Dimpotrivă, fiecare faptă comisă urmează a fi calificată potrivit normei din partea specială a Codului penal și, după caz, cu aplicarea concursului de infracțiuni.

În anii '90 ai secolului trecut, în spațiul ex-sovietic, inclusiv în Republica Moldova, în perioada privatizării masive a întreprinderilor de stat în bază de cupoane, bonuri, în lipsa unei evidențe stricte și securizate a registrelor de evidență a acționarilor, cele mai răspîndite forme la care se apela în vederea preluării controlului asupra întreprinderilor erau cele materializate prin violență fizică, precum: tulburarea de posesie, distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor, șantajul, vătămarea intenționată a integrității corporale sau a sănătății sau chiar omorul, precum și falsificarea actelor, registrelor evidenței acționarilor. Deși diferite după natură, toate infracțiunile menționate

serveau în calitate de mijloc pentru atingerea unui singur scop – obținerea controlului decizional asupra întreprinderii.

Pe seama fundamentării statului de drept, astfel de metode, deși nu sînt excluse, dar în marea lor majoritate nu sînt utilizate la ora actuală. Astăzi are loc intensificarea laturii intelective a faptelor de preluare forțată a întreprinderii, de cele mai dese ori cu apelarea la companiile "de unică folosință", înregistrate în zonele off-shore, ca un specific național pronunțat în Republica Moldova.

Cu regret, în țara noastră lipsesc date ale unei statistici judiciare asupra fenomenului de preluare forțată a întreprinderii în general, precum și efectuate prin infracțiuni/contravenții, în particular. Avînd în vedere prevederile Codului penal, completate extrem de reușit prin Legea nr. 180 din 25 iulie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin angajarea răspunderii Guvernului față de Parlament, am identificat următoarele componente de infracțiuni prin care se pot comite fapte de preluare forțată a întreprinderii:

- Art. 189 "Șantajul" – prin fapta de șantaj are loc atentarea la relațiile sociale cu privire la patrimoniul persoanei, care au în conținutul lor un drept real, fie un drept de creanță, valorificarea căruia poate contribui la obținerea pachetelor de acțiuni/participațiuni, fapt care la rîndul său poate acorda posibilitatea manifestării influenței la luarea hotărîrilor care vizează soarta întreprinderii.

- Art. 190 "Escrocheria" – prin fapta de escrocherie poate avea loc atentarea la relațiile sociale cu privire la posesia asupra bunurilor mobile și în principal la libertatea manifestării de voință și minimul necesar de încredere la efectuarea oricăror categorii de acțiuni cu natură frauduloasă și care urmăresc scopul facilitării intrării în posesia unor acțiuni nominative, a registre-

lor de evidență a acționarilor etc.

- Art. 191 "Delapidarea averii străine" – prin această faptă, persoanele cu atribuții decizional-executive în cadrul întreprinderii, cărora le este încredințată administrarea patrimoniului întreprinderii, pot admite ingerințe cu raportare la relațiile sociale cu privire la executarea corectă a atribuțiilor de administrare, facilitînd enorm procesul de preluare a întreprinderii prin devalorizarea ei.

- Art. 239/1 "Gestiunea defecțuoasă sau frauduloasă a băncii" – faptă prejudiciabilă care atentează la relațiile sociale cu privire la întreprinderea acțiunilor necesare în situația înregistrării de către bănci a pierderilor financiare sau a existenței pericolului unor asemenea pierderi, materializată prin întreprinderea de către un membru al unui organ de conducere al băncii, de acționarul băncii sau, după caz, de administratorul băncii a unor acțiuni/inacțiuni care prejudiciază grav patrimonial și capacitatea funcțională a întreprinderii – bancă comercială, care conduce la slăbirea potențialului său și predetermină condiții pentru o posibilă preluare a controlului;

- Art. 239/2 "Obstrucționarea supravegherii bancare" – faptă comisă de un acționar al băncii, administrator sau oricare alt angajat al băncii care manifestă conduită intenționată venită să împiedice activitatea de monitorizare de către organul de stat special abilitat în vederea supravegherii pieței financiare a activității instituției bancare, sporind riscurile de insecuritate juridică.

- Art. 242 "Pseudoactivitatea de întreprinzător" – această faptă, care atentează la relațiile sociale cu privire la obiectivitatea în condiții de legalitate a activității de întreprinzător sau a celei bancare, de cele mai dese ori se materializează prin crearea unei întreprinderi fără scop efectiv de a activa, ci în intenția de a o utiliza în ve-

derea: inițierii și desfășurării unor acțiuni de judecată privind încasarea sumelor bănești, transmiterii activelor direct sau indirect de la întreprinderea supusă preluării etc., cu ulterioara lichidare sau falimentare a societății.

- Art. 245 "Abuzurile la emiteria titlurilor de valoare" – faptă care prejudiciază direct deținătorii titlurilor de valoare ale întreprinderii, în condițiile în care sînt emise ilegal noi titluri, care scad din cota de participare a acționarului.

- Art. 245/1 "Manipularea pe piața valorilor mobiliare" – faptă care, în oricare din variantele sale, poate crea pericolul prejudicierii titularilor actuali de valori mobiliare, prin scăderea în preț a acestora și vînzarea lor inconvenabilă persoanei interesate de acumularea titlurilor pentru mărirea cotei participative la întreprindere.

- Art. 245/2 "Încălcarea legislației la efectuarea înscrierilor în registrul deținătorilor de valori mobiliare" – infracțiune-nucleu al faptelor de preluare forțată a întreprinderii, prin comiterea căreia are loc atentarea la relațiile sociale cu privire la ținerea corectă a registrului deținătorilor de valori mobiliare și are loc schimbarea ilegală a datelor despre deținătorii acțiunilor/participațiilor în capitalul social.

- Art. 245/3 "Utilizarea abuzivă a informațiilor privilegiate pe piața valorilor mobiliare" – faptă care afectează investitorul de pe piața valorilor mobiliare, fie el deținător sau cumpărător al valorilor mobiliare, de pe seama utilizării frauduloase a informației de insider.

- Art. 245/8 "Încălcarea legislației la desfășurarea activității de estimare a valorilor mobiliare și a activelor ce se referă la ele" – faptă estimatorului, participant profesionist la piața valorilor mobiliare, care prin subevaluare sau supraevaluare a prețului valorilor mobiliare afectează titularul valorilor și implicit întreprinderea.

- Art. 252 "Insolvabilitatea in-

tenționată" – infracțiune prin care se atentează la relațiile sociale cu privire la corectitudinea onorării de către debitor a obligațiilor în fața creditorilor, materializată de cele mai dese ori prin debarasarea de active neperformante și păstrarea activelor cu prețuri atractive, după schimbarea conducerii întreprinderii de către acționarii noi.

- Art. 284 "Crearea sau conducerea unei organizații criminale" – fapta care atentează la relațiile sociale cu privire la neadmiterea creării sau conducerii unei organizații criminale, de cele mai multe ori se comite ca infracțiune mijloc în procesul formării și activității echipei implicate în faptele multiple și complexe îndreptate spre preluarea forțată a întreprinderii.

- Art. 307 "Pronunțarea unei sentințe, decizii, încheieri sau hotărîri contrare legii" – faptă care atentează la relațiile sociale cu privire la înfăptuirea justiției, sub aspectul corespunderii legii unor acte procedurale pronunțate de către judecători. Actul judecătoresc fals reprezintă una dintre cele mai ușoare căi ce contribuie sau prin care se efectuează direct preluarea forțată ilicită a întreprinderii.

- Art. 324 "Coruperea pasivă" și Art. 325 "Coruperea activă" – fapte care atentează la relațiile sociale cu privire la buna desfășurare a activității de serviciu în sfera publică, sînt de neconceput pentru inițierea unei preluări frauduloase în condițiile în care anumite acte țin de competența unei persoane publice sau publice străine, de conduita favorabilă a căreia poate depinde bunul mers al actelor planificate de diversă natură.

- Art. 329 "Neglijența în serviciu" – faptă prejudiciabilă imputabilă unei persoane publice care nu-și îndeplinește corespunzător atribuțiile impuse în virtutea funcției și care ca urmare produc daune în proporții mari, precum pronunțarea unor hotărîri judecătorești în baza unor copii de acte sau decla-

rații false, care, deși puteau și trebuiau să fie verificate sub aspect de autenticitate, acest lucru nu a fost realizat.

- Art. 332 "Falsul în acte publice" – faptă prejudiciabilă care atentează la relațiile sociale cu privire la buna desfășurare a activității de serviciu în sfera publică, condiționată de încrederea publică în autenticitatea documentelor oficiale, atunci cînd este folosită persoana pentru a introduce în actele oficiale date vădit false sau falsificarea unor atare acte [14, p. 5].

Concluzii. Analiza aspectelor reliefate conduce la concluzia că fapta de preluare forțată a întreprinderii poate fi definită drept un complex de măsuri fizice, juridice, economice îndreptate spre obținerea controlului decizional asupra întreprinderii, cu utilizarea resurselor de ordin intern și/sau extern acestei entități juridice.

Unele dintre faptele de preluare forțată a întreprinderii au caracter legal, altele contravin doar normelor de drept civil, drept administrativ și doar unele normelor de drept penal, fiind incriminate în Codul penal al Republicii Moldova în măsura necesității. Totodată, avînd în vedere complexitatea și diversitatea faptelor condamnabile penal, îndreptate spre preluarea forțată a întreprinderii, nu este posibilă, dar nici nu este necesară incriminarea în cadrul unui articol expres în partea specială a Codului penal, fiind admisă tragerea la răspundere penală pentru concurs de infracțiuni.

Referințe bibliografice

1. <http://www.timpul.md/articol/documente-false-in-cazul-atacurilor-raider-de-la-maib-27107.html>
2. Гаджиомаров Р.А. Проблемы борьбы с рейдерством в России. www.sibac.info
3. Зенкин А.Н. Криминалистическое понятие незаконного захвата предприятия и его уголовно-правовой аспект.

4. <http://vbiz.com.ua/content/view/119/22/>

5. Алёшин В.В., Жолобов Е.В. Природа рейдерского захвата в уголовно-правовом аспекте. В: Уголовный процесс, Москва, 2009, № 8.

6. Тарханова З.Э. Функционирование института рейдерства в РФ. Владикавказ, 2008.

7. Зенкин А.Н. Криминалистическое понятие незаконного захвата предприятия и его уголовно-правовой аспект. 2012.

8. Богатова Е.Р. Это страшное слово – рейдерство. В работе: В курсе правового дела, № 10, Москва, 2007.

9. http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_komitis_site

10. В. Урсу. Рейдерство как способ криминального передела собственности. В: Legea și viața, № 10, 2011.

11. Oxford Dictionaries: British and World English Dictionary.

12. Кушниренко С.П. Тезисы лекции для надзирающих прокуроров на тему „Прокурорский надзор за расследованием рейдерства”. Академия Генеральной Прокуратуры РФ, Санкт-Петербург, 2007.

13. Григорьев А.И. Уголовно-правовые аспекты оценки рейдерства. <http://www.samoupravlenie.ru/35-10.php>

14. Centrul analitic independent „Expert-Grup”. Rezumat de politici nr. 2 „Despre preluările corporative ostile”, 14.09.2011.

15. Dicționar explicativ al limbii române, termenul „raid”, Nodex, 2002.

16. <http://www.mold-street.com/?go=news&n=3071>

17. Dosarul 2c-721/14 file:///C:/Users/User_2/Downloads/Dosar-22-2c-4429-01092014-5399.pdf

18. http://cac.instante.justice.md/ro/hot?data_deciziei=&nr_dosar=&denumire_dosar=termoelectrica&tip_dosar

19. Cauza Sovtransvto vs Ucraina, 25.07.2002. <http://hudoc.echr.coe.int/>

MANIPULĂRILE GENETICE PRIN PRISMA REGLEMENTĂRILOR JURIDICE

Lilia PÎSLARU,

Doctorandă, Academia de Științe a Moldovei,
Institutul de Cercetări Juridice și Politice

SUMMARY

In this paper we tried to provide some information to those interested in genetic manipulations, experiments on human embryos, medically controlled birth, trafficking in organs, tissues and cells, human cloning, etc. The result of this manipulations may be sometimes very serious. That is why it is necessary to establish new ways of protection of the human rights as well as the right of genetical integrity that gives the absolute right over own body. Such an interdiction recalls the need that the law keeps under control the scientific development, as stated in one United Nations resolution.

Keywords: genetic manipulations, human embryos, medically controlled birth, trafficking in organs, tissues and cells, human cloning

REZUMAT

Prezentul articol conține informații despre manipulările genetice, experimentele asupra embrionilor umani, fecundarea in vitro, traficul de organe, țesuturi și celule umane, clonarea umană etc. Este necesar de a stabili modalități de protecție a drepturilor omului, în condițiile în care dreptul la integritatea genetică presupune dreptul nostru absolut asupra corpului propriu. Se impune astfel necesitatea ca legea să țină sub control dezvoltarea științifică, după cum e prevăzut în una dintre Rezoluțiile ONU.

Cuvinte-cheie: manipulări genetice, embrioni umani, fecundare in vitro; trafic de organe, țesuturi și celule umane; clonare umană

Introducere. Societatea umană este în continuă transformare, iar știința se transformă și ea într-un mod extrem de dinamic. Două dintre domeniile cele mai importante, care ne vizează pe toți în mod direct, sînt biologia și medicina. Descoperirile din domeniul genetiicii sînt cele care în prezent au cea mai mare influență în aceste două domenii [5, 8].

Manipulările genetice pot atinge rădăcinile vieții, pot produce modificări impresionante asupra omului sau pot pune în pericol înșăși specia, împingînd curiozitatea științifică dincolo de limitele admise. În fața acestor noi posibilități de acțiune se cere găsirea unor noi frontiere care să delimiteze cît mai clar valoarea morală și juridică a fiecărei acțiuni.

Expresia “manipulare genetică” este foarte generică și nu poate semnifica decît orice intervenție (a manipula, a mînuî, a transforma cu

mîinile) asupra patrimoniului genetic [7, p. 40].

Biotehnologia și ingineria genetică joacă un rol din ce în ce mai important într-o gamă largă de sectoare, iar protecția invențiilor biotehnologice prezintă cu siguranță o importanță fundamentală pentru dezvoltarea economică națională și comunitară. Ingineria genetică, în afară de rezultatele pozitive și inovatoare, poate duce și la abuzuri sau chiar infracțiuni.

Materiale utilizate și metode aplicate. La elaborarea prezentei lucrări a fost studiat și utilizat cadrul normativ internațional, regional și național ce asigură protecția juridică a genetiicii umane, precum și un vast cadru doctrinar în domeniul genetiicii și al dreptului penal. Au fost folosite metodele: logică, comparativă, a analizei și sintezei, sistemică.

Rezultate obținute și discuții. Manipulările genetice și consecin-